

Конвенција
НА СОВЕТОТ
НА ЕВРОПА
ЗА ПРИСТАП
ДО ЈАВНИ
ДОКУМЕНТИ

Конвенција
НА СОВЕТОТ
НА ЕВРОПА
ЗА ПРИСТАП
ДО ЈАВНИ
ДОКУМЕНТИ

Тромсо, 18 Јуни 2009 год.

ПРЕАМБУЛА

Државите-членки на Советот на Европа и другите потписници на оваа Конвенција,

Имајќи предвид дека Советот на Европа се стреми да постигне поголемо единство меѓу членките, со цел да ги заштити и реализира идеите и принципите што се сметаат за нивно заедничко наследство;

Имајќи го предвид член 19 од Универзалната декларација за човекови права, членовите 6, 8 и 10 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи, Конвенцијата на Обединетите нации за пристап до информации, учество на јавноста во донесување одлуки и пристап до правда во однос на прашања поврзани со заштитата на животната средина (Архус, 25 јуни 1998 година) и Конвенцијата за заштита на поединците при автоматска обработка на лични податоци од 28 јануари 1981 година (ETS бр. 108);

Имајќи ја предвид Декларацијата на Комитетот на министри при Советот на Европа за слободата на изразување и информирање, усвоена на 29 април 1982 година, како и препораките на Комитетот на министри за државите-членки бр. R (81) 19 за пристап до информации со кои располагаат јавни органи, бр. R (91) 10 за пренос до трети страни на лични податоци со кои располагаат јавни органи, бр. R (97) 18 во врска со заштитата на личните податоци што се собираат и обработуваат за статистички цели, бр. R (2000) 13 за европска политика за пристап до архиви и Res (2002) 2 за пристап до јавни документи;

Имајќи ја предвид важноста на транспарентни јавни органи за едно плуралистичко, демократско општество;

Имајќи предвид дека остварувањето на правото на пристап до јавни документи:

i обезбедува извор на информации за јавноста;

ii ѝ помага на јавноста да формира мислење за состојбата во општеството и за јавните органи;

iii негува интегритет, ефикасност, ефективност и отчетност од страна на јавните органи, а со тоа им помага да ја афирмираат својата легитимност;

Имајќи предвид дека оттука сите службени документи во принцип се јавни и можат да се задржат само кога се предмет на заштита на други права и легитимни интереси,

Се согласија за следното:

ДЕЛ I

Член 1 – Општи одредби

1. Принципите утврдени натаму во текстот не ги исклучуваат националните закони и прописи, како и меѓународните договори коишто признаваат пошироко право на пристап до јавни документи.

2. За целите на оваа Конвенција:

a i „јавни органи“ значи:

1 влада и администрација на национално, регионално и локално ниво;

- 2 законодавни тела и судски органи доколку вршат административна функција во согласност со националното законодавство;
 - 3 физички и правни лица доколку вршат административна функција.
- ii Сите Страни кон Конвенцијата можат, во времето на потпишување или поднесување на инструментот за ратификација, прифаќање, одобрување или пристапување, преку декларација адресирана до Генералниот секретар на Советот на Европа, да изјават дека дефиницијата за „јавни органи“ исто така вклучуваат едно или повеќе од долу-наведените тела:
- 1 законодавни тела, кога вршат други активности што спаѓаат во нивна надлежност;
 - 2 судски органи, кога вршат други активности што спаѓаат во нивна надлежност;
 - 3 физички или правни лица кои вршат јавни функции или располагаат со јавни средства, во согласност со националното законодавство.
- б Терминот „јавни документи“ се однесува на сите информации запишани во каква било форма, изготвени или добиени и чувани од страна на јавните органи.

Член 2 – Право на пристап до јавни документи

1. Сите Страни гарантираат дека секој – по барање - има право на пристап до јавни документи со кои располагаат јавните органи, и тоа без дискриминација врз каква било основа.
2. Сите Страни ги преземаат сите мерки потребни во своето

национално законодавство да ги вградат одредбите за пристап до јавни документи утврдени во оваа Конвенција.

3. Овие мерки треба да се преземат најдоцна до датумот на влегување во сила на оваа Конвенција во засегнатата држава-страна.

Член 3 – Можни ограничувања на пристапот до јавни документи

1. Една Страна може да го ограничи пристапот до јавни документи. Ваквите ограничувања треба да бидат прецизно утврдени со закон, да се неопходни во едно демократско општество и да имаат за цел заштита на;
 - а националната безбедност, одбрана и меѓународните односи;
 - б јавната безбедност;
 - в превенција, истрага и гонење на криминални дејства;
 - г дисциплински истраги;
 - д инспекција, контрола и надзор на јавните органи;
 - ѓ приватноста и останатите легитимни приватни интереси;
 - е трговските и други економски интереси;
 - ж економските и монетарните политики и политиките за девизниот курс на државата;
 - з еднаквоста на страните во судски постапки и ефективното спроведување на правдата;
 - с животната средина; или

и разгледите во рамки на или помеѓу јавните органи кои се однесуваат на испитување на некоја работа.

Засегнатите држави во време на потпишување или доставување на нивните инструменти за ратификација, прифаќање, одобрување или пристапување, преку декларација адресирана до Генералниот секретар на Советот на Европа, изјавуваат дека комуникацијата со кралското семејство и неговото домаќинство или со претседателот на државата ќе биде вклучена во можните ограничувања.

2. Пристап до информации содржани во еден јавен документ може да се одбие доколку нивното објавување е штетно или може да им наштети на интересите наведени во став 1, освен во случај кога нивното објавување е од поголем јавен интерес.
3. Страните може да размислат за утврдување на временски период по чијшто истек ограничувањата наведени во став 1 нема да се сметаат за важечки.

Член 4 – Барање за пристап до јавни документи

1. Барателот на пристап до јавни документи не е обврзан да ги наведе причините за неговото барање за пристап до јавни документи.
2. Страните можат да го гарантираат правото на анонимност на барателите, освен во случај кога откривањето на нивниот идентитет е од суштинско значење за процесирање на барањето.
3. Формалностите поврзани со барањата не смеат да ги надминат оние кои се од суштинско значење за процесирање на барањето.

Член 5 – Обработка на барања за пристап до јавни документи

1. Јавните органи, во разумни граници, му помагаат на барателот да го идентификува бараниот јавен документ.
2. Барањето за пристап до јавен документ го обработува секој јавен орган кој располага со предметниот документ. Доколку јавниот орган не располага со јавниот документ или доколку тој не е овластен да го обработи предметното барање, секогаш кога тоа е можно, тој го препратува барањето или барателот до надлежниот јавен орган.
3. Барањата за пристап до јавни документи се обработуваат на рамноправна основа.
4. Со секое барање за пристап до јавни документи се постапува во соодветен рок. За таа цел, надлежниот јавен орган донесува одлука по барањето, ја доставува до барателот и ја извршува, во најкраток можен рок или во претходно утврден разумен временски период
5. Барање за пристап до јавни документи може да се одбие:
 - i доколку, и покрај помошта од страна на јавниот орган, барањето е премногу нејасно во однос на идентификацијата на јавниот документ; или
 - ii доколку барањето е очигледно неосновано.
6. Јавниот орган кој одбива целосен или делумен пристап до јавен документ, ги наведува причините за ваквото одбивање. Во однос на неговото барање, барателот има право да добие објаснување во пишана форма за одбивањето од страна на јавниот орган.

Член 6 – Форми на пристап до јавни документи

1. Кога пристапот до јавен документ е одобрен, барателот има право да избере дали сака увид во оригиналниот документ или во негова копија, или пак сака да добие копија од документот во каква било форма или формат по негов или нејзин избор, освен доколку претпочитаната форма или формат се сметаат за неоправдани.
2. Доколку за дел од информациите содржани во јавниот документ постои ограничување за пристап, јавниот орган сепак треба да дозволи пристап до останатиот дел од информациите содржани во јавниот документ. Сите изоставувања на информации од јавниот документ треба да бидат јасно наведени. Сепак, ваквото барање може да се одбие, доколку нецелосната верзија на документот дава погрешна слика или е безначајна, или доколку наметнува очигледен неразумен товар за органот да го објави и останатиот дел од документот.
3. Јавниот орган може да дозволи пристап до јавен документ преку упатување на барателот кон лесно достапни алтернативни извори.

Член 7 – Надомест за пристап до јавни документи

1. Увидот во јавни документи во просториите на јавниот орган е бесплатен. Сепак, ова нема да ги спречи Страните да утврдат надомест за ваквите услуги кои ги обезбедуваат архиви и музеи.
2. Од барателот може да се бара да плати надомест за копија од јавен документ, којшто е разумен и не ги надминува реалните трошоци за копирање и доставување на документот. Јавните органи објавуваат тарифник за ваквите надоместоци.

Член 8 – Жалбена постапка

1. Барателот чиешто барање за пристап до јавен документ е одбиено, директно или индиректно, целосно или делумно, има право на жалбена постапка пред суд или друго независно и непристрасно тело основано во согласност со закон.
2. Во секое време, барателот има право на експедитивна и евтина жалбена постапка, која вклучува повторено разгледување на барањето од страна на јавниот орган или жалбена постапка во согласност со став 1.

Член 9 – Комплементарни мерки

Страните ја информираат јавноста за правото на пристап до јавни документи и за начинот на остварување на тоа право. Тие, исто така, преземаат соодветни мерки со цел:

- а да ги информираат јавните органи за нивните должности и обврски што се однесуваат на спроведувањето на ова право;
- б да обезбедат информации за прашањата или активностите коишто спаѓаат во опфатот на нивната одговорност;
- в ефикасно да управуваат со нивните документи, со цел истите да бидат полесно пристапни; и
- г да применуваат јасни и воспоставени правила за чување и уништување на нивните документи.

Член 10 – Документи што се објавуваат во јавноста на иницијатива на јавните органи

На сопствена иницијатива и кога тоа се смета за соодветно, јавниот орган презема мерки потребни за објавување во јавноста на јавни документи со коишто располага и тоа во интерес на промовирање

транспарентност и ефикасност на јавната администрација и за поттикнување на информирано учество на јавноста во работи од јавен интерес.

ДЕЛ II

Член 11 – Експертска група за пристап до јавни документи

1. Експертската група за пристап до јавни документи се состанува најмалку еднаш годишно, со цел да го следи спроведувањето на оваа Конвенција, односно:
 - а да известува за соодветноста на законските и практичните мерки коишто ги преземаат Страните за да ги стават во сила одредбите утврдени во оваа Конвенција;
 - б
 - i да изнесува мислења за какви било прашања во врска со примената на оваа Конвенција;
 - ii да дава предлози за олеснување или подобрување на ефективната примена и спроведувањето на оваа Конвенција, вклучително и идентификување на можните проблеми;
 - iii да разменува информации и да поднесува извештаи за значајни законски, политички и технолошки развојни моменти;
 - iv да дава предлози до Конзилиумот на страните за менување и дополнување на оваа Конвенција;

- v да формулира мислење во врска со сите предлози за менување и дополнување на оваа Конвенција, во согласност со член 19.
2. Експертската група може да побара информации и мислења од граѓанското општество.
 3. Експертската група ја сочинуваат најмалку 10 и најмногу 15 членови. Членовите ги избира Конзилиумот на страните за период од четири години, со можност за еден резиме, од список на експерти, при што секоја Страна предлага двајца експерти. Тие се избираат од лица кои имаат најголем интегритет во однос на нивната компетентност во полето на пристап до јавни документи. Од списокот со номинации поднесени од секоја Страна се избира само еден член.
 4. Членовите на експертската група работат во индивидуален капацитет, се независни и непристрасни во извршување на нивните функции и гарантираат дека не работат под инструкции од власта.
 5. Постапката за избор на членовите на експертската група ја утврдува Комитетот на министри, по одржани консултации и со едногласна согласност од Страните на Конвенцијата, и тоа во период од една година по влегувањето во сила на оваа Конвенција. Експертската група го усвојува својот Деловник.

Член 12 – Конзилиум на страните

1. Конзилиумот на страните го сочинуваат претставници на Страните, односно по еден член од секоја Страна.
2. Конзилиумот на страните се состанува со цел:
 - a да ги разгледува извештаите, мислењата и предлозите на експертската група;

- б да даде предлози и препораки за Страните;
 - в да даде предлози за менување и дополнување на оваа Конвенција, во согласност со член 19;
 - г да формулира сопствени мислења во врска со предлозите за менување и дополнување на оваа Конвенција, во согласност со член 19.
3. Конзилиумот на страните го свикува Генералниот секретар на Советот на Европа, и тоа во период од една година по влегувањето во сила на оваа Конвенција и со цел да се избераат членовите на експертската група. Потоа, тој ќе се состанува најмалку еднаш на четири години и во случај кога мнозинство од Страните, Комитетот на министри или Генералниот секретар на Советот на Европа бара тој да се состане. Конзилиумот на страните го усвојува својот Деловник.
 4. По секој состанок, Конзилиумот на страните поднесува извештај за својата работа до Комитетот на министри.

Член 13 – Секретаријат

На Конзилиумот на страните и на експертската група им помага Секретаријатот на Советот на Европа, и тоа во поглед на спроведување на нивните функции дефинирани во овој дел.

Член 14 – Поднесување извештаи

1. Во период од една година по влегувањето во сила на оваа Конвенција, засегнатата договорна страна поднесува извештај до експертската група кој содржи сеопфатни информации за законодавните и другите мерки преземени во поглед на ставање во сила на одредбите од оваа Конвенција.
2. Потоа, секоја Страна до експертската група доставува ажуриран

извештај за информациите наведени во став 1 и тоа пред секој состанок на оваа група.

3. Исто така, секоја Страна до експертската група ги поднесува сите информации што таа ги побарала со цел да ги исполни своите задачи.

Член 15 – Објавување

Извештаите коишто Страните ги поднесуваат до експертската група, заедно со извештаите, предлозите и мислењата на експертската група, како и извештаите за работа на Конзилиумот на страните се јавни документи.

ДЕЛ III

Член 16 – Потпишување и влегување во сила на Конвенцијата

1. Оваа Конвенција е отворена за потпишување и пристапување кон неа од страна на државите-членки на Советот на Европа.
2. Оваа Конвенција е предмет на ратификација, прифаќање или одобрување. Инструментите за ратификација, прифаќање или одобрување се поднесуваат до Генералниот секретар на Советот на Европа.
3. Оваа Конвенција влегува во сила на првиот ден од месецот по истекот на периодот од три месеци од датумот на кој 10 држави-членки на Советот на Европа ја изразиле својата согласност за

преземање на обврските од оваа Конвенција, во согласност со одредбите наведени во став 2.

4. Во однос на државите потписнички кои пристапуваат кон оваа Конвенција подоцна, таа влегува во сила на првиот ден од месецот по истекот на период од три месеци од датумот на кој тие ја изразиле својата согласност за преземање на обврските од оваа Конвенцијата, во согласност со одредбите наведени во став 2.

Член 17 – Пристапување кон Конвенцијата

1. По влегувањето во сила на Конвенцијата, Комитетот на министри на Советот на Европа може, по одржани консултации со Страните на оваа Конвенција и по постигнување едногласна согласност, да покани која било држава којашто не е членка на Советот на Европа или која било друга меѓународна организација да пристапи кон оваа Конвенција. Одлуката се донесува со мнозинство онака како што е пропишано во член 20-г од Статутот на Советот на Европа и со едногласно гласање на претставниците на Страните избрани како членови на Комитетот на министри.
2. Во однос на некоја држава или меѓународна организација која пристапува кон Конвенцијата во согласност со став 1, Конвенцијата влегува во сила на првиот ден од месецот по истекот на период од три месеци од датумот на кој тие го поднеле инструментот за пристапување до Генералниот секретар на Советот на Европа.

Член 18 – Територијална примена

1. Во времето на потпишување или при поднесувањето на инструментот за ратификација, прифаќање, одобрување или пристапување, секоја држава може да ја специфицира

територијата или териториите на кои ќе се применува Конвенцијата.

2. Со декларација адресирана до Генералниот секретар на Советот на Европа, секоја држава може, во кое било време во иднина, да ја прошири примената на оваа Конвенција за која било територија специфицирана во декларацијата за чиешто меѓународни односи таа е одговорна. Во однос на таква територија, Конвенцијата влегува во сила на првиот ден од месецот по истекот на период од три месеци од датумот на кој Генералниот секретар ја примил таквата декларација.
3. Секоја декларација поднесена во согласност со претходните два ставови и која се однесува на некоја територија специфицирана во таквата декларација, може да се повлече со поднесување на известување до Генералниот секретар. Повлекувањето влегува во сила на првиот ден од месецот по истекот на период од три месеци од датумот на кој Генералниот секретар го добил таквото известување.

Член 19 – Измени и дополнувања на Конвенцијата

1. Страните на Конвенцијата, Комитетот на министри на Советот на Европа, експертската група и Конзилиумот на страните можат да поднесат измени и дополнувања на оваа Конвенција.
2. Генералниот секретар на Советот на Европа ги информира Страните за секој предлог за измени и дополнувања на Конвенцијата.
3. Сите измени и дополнувања се проследуваат до Конзилиумот на страните, кој по одржани консултации со експертската група, до Комитетот на министри го поднесува своето мислење за предложените измени дополнувања.

4. Комитетот на министри ги разгледува предложените измени и дополнувања и мислењата поднесени од Конзилиумот на страните и може да ги одобри.
5. Текстот на измените и дополнувањата коишто се одобрени од страна на Комитетот на министри во согласност со став 4 се доставува за прифаќање од Страните.
6. Сите измени и дополнувања одобрени во согласност со став 4 влегуваат во сила на првиот ден од месецот по истекот на период од еден месец од датумот на кој сите Страни го информирале Генералниот секретар за прифаќањето на истите.

Член 20 - Декларации

Секоја Страна, во времето на потпишување или поднесување на инструментот за ратификација, прифаќање, одобрување или пристапување кон Конвенцијата, може да достави една или повеќе декларации пропишани во членовите 1.2, 3.1 и 18. За сите измени направени на ваквите информации, таа го известува Генералниот секретар на Советот на Европа.

Член 21 - Откажување

1. Во кое било време, една Страна може да се откаже од оваа Конвенција и тоа преку поднесување на известување адресирано до Генералниот секретар на Советот на Европа.
2. Ваквото откажување влегува во сила на првиот ден од месецот по истекот на период од шест месеци од датумот на кој Генералниот секретар го примил таквото известување.

Член 22 – Известување

Генералниот секретар на Советот на Европа ги известува државите-членки на Советот на Европа и сите држави и меѓународни

организации коишто пристапиле или биле поканети да пристапат кон оваа Конвенција за:

а секое ново потпишување на Конвенцијата;

б поднесувањето на секој инструмент за тарификација, прифаќање, одобрување или пристапување кон Конвенцијата;

в секој датум на влегување во сила на оваа Конвенција, во согласност со членовите 16 и 17;

г сите декларации поднесени во согласност со членовите 1.2, 3.1 и 18;

д сите други акти и известувања поврзани со оваа Конвенција.

Како потврда на преземените обврски, подолунаведените претставници коишто се соодветно овластени за тоа, ја потпишаа оваа Конвенција.

Во Тромсо, 18 јуни 2009 година, на англиски и француски јазик, при што обата текстови се сметаат за еднакво автентични, со по една копија која се доставува до архивите на Советот на Европа. Генералниот секретар на Советот на Европа ги доставува заверените копии до сите држави-членки на Советот на Европа и до сите држави и меѓународни организации коишто пристапиле или биле поканети да пристапат кон оваа Конвенција.